

DUTCH COASTLINE CHALLENGE: DEEL 4

26 juni 2018

“We zijn één jaar onderweg. We begonnen de reis op De Bouwcampus in Delft en vandaag zijn we in het Zuiderstrandtheater in Scheveningen, steeds dichterbij de plek waar het over gaat”, aldus Christian Schütte, gespreksleider van de 4e bijeenkomst van de Dutch Coastline Challenge (DCC). Een markant moment: deze middag staat in het teken van de afronding van de eerste fase van de Dutch Coastline Challenge en tegelijkertijd kijken we naar de toekomst. De vraag die centraal staat is: Wat hebben we geleerd tijdens onze gezamenlijke reis en waar staan we nu met het verwezenlijken van de gezamenlijke ambitie: een duurzame en veilige kust? Hoe kunnen we onze gezamenlijke ambitie ook na deze bijeenkomst blijven waarmaken?

VERSLAG VAN DE BIJEENKOMST

Jean-Luc Beguin, Hoofdingenieur-directeur Grote Projecten en Onderhoud Rijkswaterstaat, verwelkomt alle aanwezigen via een videoboodschap. Jean-Luc Beguin was ook bij de startbijeenkomst aanwezig en is verheugd te zien dat de opgave goed is opgepakt.

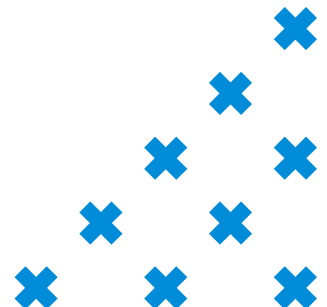
“Er zijn op dit moment al vijf sporen ontwikkeld. Het is een belangrijke opgave waar we over spreken. Het gaat om de Nederlandse kustlijn zorg die op een efficiënte en duurzame manier gerealiseerd moet worden. Wat bijzonder is en ook bij de marktvisie past, is dat kennisinstellingen, ingenieursbureaus, aannemers en opdrachtgevers bij elkaar komen om te kijken op welke wijze we deze transitie zo snel en zo goed mogelijk kunnen realiseren. Er is ook een link naar het regeerakkoord, waarin daar duidelijk naar gevraagd wordt. Wij bundelen onze krachten om te kijken hoe wij ervoor kunnen zorgen dat wij een stap gaan maken en dat de doelen echt bereikt gaan worden. Samen en niet ieder apart. Het gaat niet alleen om het realiseren van een aantal projecten. Het gaat juist om het op gang brengen van een duurzame beweging die ervoor zorgt dat de kustlijn zorg, niet alleen de komende 5 jaar maar de komende 30 jaar, op een duurzame en efficiënte manier gerealiseerd wordt. Daar hebben we het vandaag over. Ik wens jullie een heel inspirerende dag.”

WAT HEBBEN WE TOT OP HEDEN GELEERD VAN DE DCC?

Bert Kappe (Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier) deelt de DCC ontwikkelingen van de afgelopen periode. Bert is sinds november vorig jaar actief in het kleine kernteam van de DCC. In deze relatief korte tijd heeft hij gemerkt dat er veel ontdekt is tijdens de DCC reis. Met elkaar is tijdens de eerste bijeenkomst al een gezamenlijke ambitie voor de DCC geformuleerd: (over)leven in de delta. Zoals Jean-Luc Beguin al zei, bij de DCC gaat het niet alleen om projecten maar ook om de beweging. Je wilt vooral een beweging zijn. Daarvoor is een ambitie nodig en mensen die dezelfde ambitie hebben. Hoe je dan bij de stip op de horizon komt op de korte en lange termijn, weet je nog niet precies en dat is spannend. Dat ga je samen ontdekken.

“Waarom is de DCC nodig?”

Waarom is de DCC nodig als er ook een Deltaprogramma is? En het NKWK (Nationaal kennis- en innovatieprogramma Water en Klimaat)? Het Deltaprogramma gaat over beleid over leven in de Delta van de toekomst. Kennis is daarbij cruciaal. Als je een strategie hebt, moet je nog steeds weten HOE je het gaat doen. Je kunt ingehaald worden door een andere werkelijkheid. Dat wil je voor zijn als je een slim landje bent. Hoe doe je het nu en kun je het zo blijven doen? De DCC gaat over het HOE, over een andere aanpak in de uitvoering. Dat is onze eigen niche. De DCC verbindt klanten als ‘launching customer’, ondernemers als kansenspotters en uitvinders als technische innovators. Dit principe is belangrijk om te hanteren en te blijven hanteren. Inzet is om al de goede ideeën die er zijn de sprong naar uitvoering te laten maken. De sprong van pré-concurrentieel naar concurrentieel.

Hoe staan de ideeën uit het DCC traject ten opzichte van elkaar en passen deze bij elkaar?

We kunnen de kustlijn zorg bekijken vanuit een smallere en bredere scope. De stuurgroep DCC wil in eerste instantie focussen op de verduurzaming van de kustlijn zorg, zoals die in de figuur in de onderste twee kwadranten is weergegeven. Tegelijkertijd wordt er op een andere manier, met een bredere scope, naar de kustontwikkeling gekeken (bovenste kwadranten).

Make it happen: 5 sporen van de toekomst

In de afgelopen periode zijn in gesprekken met vele mensen van verschillende organisaties 5 sporen naar de toekomst ontwikkeld. Sporen die we samen nog verder willen concretiseren:

1. Vastspijkeren van een heldere ambitie
2. Inbedding van duurzaamheidsambitie in inkoop kustlijn zorg
3. Concrete innovaties kustlijn zorg
4. Verkennen en toepassen van andere samenwerkingsvormen.
5. Lange termijn ontwikkeling

De innovatiekracht van een ambitie

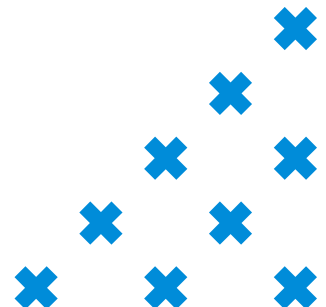
Op dit moment maken we onvoldoende gebruik van de kennis en mogelijkheden die de markt heeft. De markt kan meer dan dat we nu van hen vragen. Wat zou het mooi zijn als we voor 100% kunnen gaan voor een gezamenlijke ambitie met als stip op de horizon 2030 (bijv. 100% CO2 reductie). Als je dat met elkaar kunt afspreken, kan de wedstrijd starten. De innovatiekracht van die vastgestelde ambitie, die lijn in de grafiek, is groot. Met een vastgestelde ambitie komt innovatie pas echt van de grond.

Hoe hoog leggen we de lat? De ambities moeten (nog) concreter en per aspect uitgewerkt worden. In dialoog met elkaar.

Als je nou van de Nederlandse kust een panorama maakt en de gezamenlijk ambitie als stip op de horizon benoemt. Hoe ga je dan samenwerken? Wat spreek je daarover met elkaar af? En wat is dan het programma wat nodig is om die stip op de horizon te realiseren? We richten ons in eerste instantie op verduurzaming van de kustlijn zorg. Hier vallen al meerdere ideeën uit het DCC traject onder. De energietransitie is een andere sector, een ander pakket van projecten dat ook een plek dient te krijgen in de visie op de ontwikkeling van de kust. Waar het om gaat is een visie te ontwikkelen waarin de ambities van alle sectoren worden verenigd. Een visie waar alle maatschappelijke opgaven en kansen voor de kust onderdeel van uitmaken. Hiermee maak je kortom een plan dat zo goed is dat je het gewoon gaat uitvoeren. Deze aanpak heeft in het buitenland zijn werking al bewezen!

Na enkele vragen uit de zaal stelt Christian aan Bert de slotvraag 'Ben je tevreden met de resultaten die er tot nu toe behaald zijn?'.

Bert licht toe dat hij op 4 april tijdens een bijeenkomst met de initiatiefnemers en het brede kernteam een miniatuur olifant op tafel heeft gezet. Dit als symbool voor het feit

dat een olifant in de kamer staat maar dat niemand het erover heeft. Als je heel hard had ingezet op het in uitvoering brengen van bepaalde initiatieven dan hadden we verder kunnen zijn. Hier is niet voor gekozen. Inzichten hebben tijd nodig. In ieder geval is het helder dat als je alle kracht van elkaar benut, we samen een grote slag kunnen maken!

[Presentatie Bert Kappe](#)

DE DCC GAAT (OVER)LEVEN...

Een aantal sleutelfiguren delen successen en uitdagingen. Als eerste geeft Waldo Broeksma een update over zijn initiatief Innovatie van de KustlijnZorg.

Update Innovatie KustlijnZorg (IKZ) door Waldo Broeksma (Rijkswaterstaat)

Waldo geeft aan sinds 2015 met zijn team bezig te zijn met de innovatie van de kustlijn zorg. Het is begonnen als een zelfstandig initiatief. Later heeft zich dat ontwikkeld als één van de initiatieven die vallen onder de DCC. Dit werd eerst gevoeld als stilstand maar heeft achteraf zeker veel opgeleverd. Vooral het denken in de lijn van de marktvisie en het samen doen.

De naam van het initiatief is in de loop van het traject veranderd van Innovatiecompetitie in Innovatie Kustlijn zorg. Dit omdat het een bredere scope heeft gekregen en geen competitie meer is. In het kader van duurzaamheid willen we het over CO2 reductie hebben, de uitstoot moet aanzienlijk omlaag. Het gaat nog wel steeds over innovaties die betrekking hebben op het winnen, verplaatsen en storten van zand. De kaders en werkwijzen worden door een gemengde groep van marktpartijen, kennisinstellingen en Rijkswaterstaat uitgedacht. Op 4 mei is in deze groep besproken hoe de innovatievoorstellen in het geval van succes in de toekomstige businessmodellen van de markt kunnen worden geïmplementeerd.

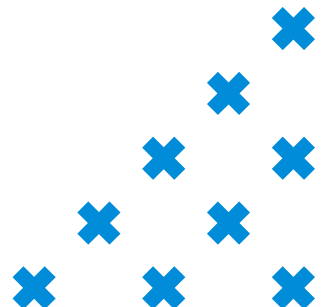
Waldo sluit af met de mededeling dat vanuit IKZ in 2018 breder initiatieven opgehaald gaan worden en dat via Tenderned een uitvraag wordt gedaan naar innovatiepartnerschap. Het innovatiepartnership is een spannende. Er zit onder andere een eenmalige garantie van inkoop in.

[Presentatie Waldo Broeksma](#)

Update Energietransitie door Thijs Turèl (Alliander)

Hoe leuk kan het zijn om samen te werken! Zo begint Thijs zijn verhaal. Het team dat bij dit initiatief betrokken is, hield zich bezig met de beginvraag 'Hoe overleven we in de Delta'. Daarbij is vooral gefocust op de vraag 'Wat zijn de koppelkansen voor Kustlijn zorg en Energietransitie'.

De energietransitie kent drie hoofd uitdagingen. Dit perspectief heeft zich vooral gebogen over de vraag 'Hoe kunnen we in de diverse etmalen/seizoen betrouwbare energie leveren'? Eén van de lastigste dingen is dat de wind niet altijd waait en de zon niet altijd schijnt. Een week of twee/drie in de winter is er niet genoeg zon en wind om iedereen te voorzien van energie. Voor dit probleem bestaat nog geen oplossing. Daarom is gekeken hoe fluctuerende hernieuwbare energie opgeslagen kan worden zodat de kustlijn ingezet wordt voor een bredere energietransitie op gave en een multisectoraal win-win situatie ontstaat.

Het team is tien keer een middag bij elkaar gekomen. Als het nou zou lukken om energie uit het water te halen voordat het de kust bereikt, heb je iets moois bereikt. Diverse ideeën zijn ontwikkeld hoe dit uitgevoerd zou kunnen worden. Het favoriete idee is de Zeebatterij. Dit idee biedt een unieke koppelkans voor drie opgaven:

- omgaan zeespiegelstijging/extreem weer
- duurzame energievoorziening
- het verminderen van de druk op de ecologie van de Noordzee

De Zeebatterij slaat energie op. Hiermee kan tot 100x (!) meer opgeslagen worden dan plannen die er nu zijn zoals valmeren. Eén eiland van 5 km doorsnede geeft voldoende buffercapaciteit om bijvoorbeeld Den Haag 24/7 en over de seizoenen heen van betrouwbare energie te voorzien. Daarnaast beschermt de Zeebatterij gelijktijdig ook de kust & riviermondingen door golf en getijdeslag te verminderen. Tot slot wordt het concept uitgevoerd in natuurlijke materialen, zodat het als compensatie kan dienen voor eerdere kunstwerken. Met één interventie pak je dus gelijktijdig drie opgaves aan, zodat de kosten van de interventie ook verdeelt kunnen worden over drie sectoren.

Op dit moment wordt onderzocht of er voldoende draagvlak is voor een fase 2. Doel van fase 2 is om een oplossingsrichting uit te werken in een schetsontwerp en hierbij een businessmodel te ontwikkelen. Fase 2 zal volgens de filosofie van De Bouwcampus opgezet worden wat inhoudt: pre-concurrentieel en oplossingen ontwikkelen voor BV Nederland.

[Presentatie Thijs Turèl](#)

Duurzame Inkoop Kustlijnzorg door Harry Zondag (Rijkswaterstaat)

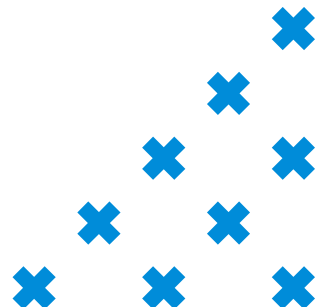
Harry Zondag geeft aan dat met het huidige inkoopbeleid, duurzame innovaties geen kans krijgen. De vraag is dus: als je dit type innovaties met elkaar ontwikkelt, hoe gaat RWS de inkoop dan doen?

Op elementen is het inkoopbeleid rond Kustlijnzorg nu in ontwikkeling. Het is op korte termijn gericht op verbeteringen, uitgaande van de huidige praktijk, met focus op duurzaamheid. De Vereniging van Waterbouwers denkt over sturen op CO₂-emissies actief mee en is hierover in dialoog met Rijkswaterstaat.

Om in te kunnen spelen op de langere termijn, is het belangrijk te weten wat de ambitie voor de langere termijn is, want dan kun je gericht je eisen formuleren en criteria ontwikkelen. Aannemers kunnen in hun investeringen en aanpak ook anticiperen op die ambitie. Langjarig commitment van Rijkswaterstaat is nodig om betrouwbaar te kunnen sturen op duurzaamheid, als launching customer bijvoorbeeld. We willen een nieuwe inkoopstrategie formuleren, die helpt om die ambities waar te maken in de reguliere kustlijnzorg. Dat vraagt nog een groot aantal keuzes, waarover we nu verkennend willen nadenken. Eén van de vragen is of je hiervoor technieken beschikbaar wilt hebben op een bepaalde locatie of overal. Een andere vraag is hoe je de huidige technieken in de toekomst laat meedoen. Doel is om in de reguliere kustlijnzorgcontracten ruimte te maken voor duurzaamheid en innovaties. De verschillende trajecten zullen uiteindelijk allemaal hun beslag moeten krijgen in uitvragen voor de behoefte aan Kustlijnzorg.

Dé uitdaging is hoe je de verschillende sporen met elkaar verbindt zodat wat we met elkaar bedenken straks ook echt wordt gebruikt.

[Presentatie Harry Zondag](#)

Onze reis als DCC kernteam door Jaap van Thiel-de Vries (Boskalis)

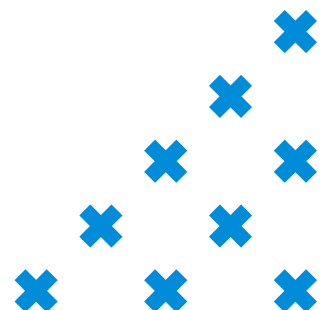

Wekelijks was er overleg met het klein kernteam. Tijdens één van deze overleggen is het idee ontstaan om gezamenlijk een rondje te gaan hardlopen en daarna een pannenkoek te gaan eten. Op de foto zie je het team aan de start van dat rondje. Arjan is er gelijk als een haas vandoor, Bert moest eerst nog wat afstemmen met Jaap en Jaap wilde ook al gelijk een spurt inzetten.

Ieder had zijn eigen beeld gevormd van dat rondje. Jaap dacht zelf aan 5 km, Arjan aan 7 km, Bert aan 10 km. Het werden er bijna 15! Dat had er uiteindelijk 15 zijn geworden kwam doordat de verwachtingen vooraf niet waren afgestemd maar ook doordat het richtingsgevoel van dit team niet al te goed was, er wegwerkzaamheden waren en er doodlopende wegen waren. Uiteindelijk was het een prachtige tocht. Mét als resultaat: pannenkoeken én bier. Dit rondje is een mooie metafoor voor DCC en dit kernteam.

Na dit rondje heeft het kernteam nog eens bij elkaar gezeten in Rotterdam om met elkaar de positie van DCC ten opzichte van andere initiatieven te duiden. Denk hierbij aan het Deltaprogramma en NKWK. Zie de slide van Bert Kappe. De ideeën hierover zijn besproken met allerlei mensen van verschillende organisaties. Ook is verkend wat de uitvraagruimte is. Dit leverde behalve scherpere inzichten ook enthousiasme op. Vooral omdat we geloof hebben in de ambitie van de DCC en dat we die kunnen waarmaken. En omdat er openheid was in onze discussies.

We zijn als DCC nog niet bij de pannenkoeken en het bier. Dit vraagt van ons allemaal iets: dat is lef om concreet te worden én te doen! Het is belangrijk de samenhang van de initiatieven en de snelheid te bewaken. Innovatie ontstaat alleen door "interactie van ideeën".

INFORMEEL BIJPRAATMOMENT MET INITIATIEFNEMERS EN SLEUTELFIGUREN

Christian sluit de update af door te vertellen over de DCC playlist die het kleine kernteam is begonnen op Spotify. Hierop staan liedjes die de kernteamleden associëren met de Coastline Challenge. Hij nodigt iedereen uit om zijn of haar songs op te schrijven en in te leveren. Zo breiden we de playlist samen uit. Vervolgens is het tijd voor pauze. Dit is meteen ook het moment om informeel bij te praten met de initiatiefnemers, andere sleutelfiguren en het kernteam.

DE DCC: DE VIJF SPOREN VOOR DE TOEKOMST

Na de pauze is het vizier op de toekomst gericht. Hendrik Postma en Cees Brandsen geven hun visie op de toekomst van de DCC.

Hendrik Postma, directeur Boskalis Nederland

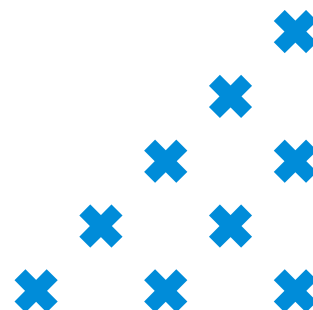
De ambities die we geformuleerd hadden aan het begintraject van de DCC staan nog steeds overeind. Het werken aan deze ambities is hard nodig want de scenario's worden niet gunstiger, houdt de berichtgeving van het journaal hierover maar in de gaten. Het klopt nog steeds wat Jean-Luc Beguin gezegd heeft: samen, duurzaam, voor overmorgen, past bij wat er in het regeerakkoord staat. De vraag is nog steeds 'Hoe dan'? Wat we met elkaar nog te doen hebben is samenhang aanbrengen.

In de presentatie van het KNMI over de zeespiegelstijging tijdens de 1^e bijeenkomst kwam duidelijk naar voren dat we rekening moeten houden met extremere scenario's. Met de ambities van de DCC zijn we dus 'spot on'. En we hebben dit eerder met elkaar gedaan. De Oosterscheldewerken zijn een voorbeeld van een manier zoals we dit ook bij de DCC voor elkaar kunnen krijgen. Met verschillende partijen, sectorbreed, door gewoon te gaan doen! We zijn er groot mee geworden, ook internationaal. Als we dit ook kunnen doen bij de Nederlandse kustlijn zorg en een voorbeeld kunnen zijn voor andere delta's in de wereld met eenzelfde probleem, dan hebben we een geweldig exportproduct ook. Ten slotte wenst Hendrik alle deelnemers heel veel inspiratie en succes bij het oplossen van dit vraagstuk.

[Presentatie Hendrik Postma](#)

Cees Brandsen, HID Water, Verkeer en Leefomgeving Rijkswaterstaat

Cees vertelt hoe Rijkswaterstaat Water, de dienst Verkeer en Leefomgeving inzet op beleid, uitvoering en kennisontwikkeling. Rijkswaterstaat zet daarbij in op kennisontwikkeling voor de reguliere Kustlijn zorg; Beleid op de kennisontwikkeling voor de kust voor de toekomst (Kustgenese 2.0) en NKWK (Nationaal Kennis- en innovatieprogramma Water en Klimaat) vanuit de gouden driehoek 'overheid-bedrijfsleven en kennisinstellingen'. Rond 2100 zullen we met een hogere zeespiegelstijging rekening moeten houden. Het KNMI gaat daar binnenkort uitspraken over doen. Ongeacht die nieuwe verwachtingen kunnen we nog lang met zandige oplossingen doorgaan, maar natuurlijk wel met steeds meer zand, en een steeds grotere CO2 impact. 'Harde' maatregelen, zoals dammen en dijken, doen we alleen waar het moet. 'Zacht' waar het kan.

De ambitie van RWS ten aanzien van verduurzaming is 100% CO2-reductie in 2030 t.o.v. 1990, dat is een 'game changer'. We moeten het samen met de markt doen, dat is een feit. RWS is 'launching customer', initiator en toepasser van vernieuwingen. Rijkswaterstaat heeft hulp nodig om deze ambities te realiseren. Zorg ervoor in de DCC dat het blijft bewegen en dat je met elkaar in gesprek blijft. Als het spannend wordt, doe dit dan in een pre-concurrentie setting. Dan gaat kennis stromen en wordt innovatie mogelijk.

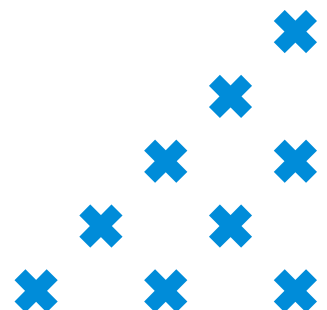
Als ambitie/vervolg voor DCC licht Cees de vijf sporen toe die eerder door Bert Kappe zijn genoemd:

1. Heldere ambitie. Dit spoor gaat over het concretiseren van het ambitieniveau van de DCC, te beginnen met de duurzaamheidsambitie
2. Verduurzaming inkoop kustlijnzorg: het concreet meenemen van duurzaamheid in uitvragen van het reguliere programma Kustlijnzorg
3. Innovatie Kustlijnzorg. Spoor 3 is het programma 'Innovaties in de Kustlijnzorg'. Voor spoor 2 en 3 staat Rijkswaterstaat aan de lat. Daar mag je ons op aanspreken.
4. Andere samenwerkingsvormen. Met name contractueel verder verkennen en aangaan, dat is de opgave bij dit spoor.
5. Lange termijn ontwikkeling. Op de lange termijn is verbreding van de scope nodig en zullen andere opgaven aan de duurzaamheids- en veiligheidsopgave verbonden moeten worden. Daar gaat dit 5^e spoor over.

Vanuit WVL blijft Cees graag betrokken om van dit traject te leren. Hij roept de deelnemers op vooral vol te blijven houden en mee te blijven denken. Zonder jullie kunnen we dit niet verbeteren!
[Presentatie Cees Brandsen](#)

Tot slot gaan de deelnemers uiteen in zes groepen om samen de toekomstlijnen duidelijker te maken. Vijf groepen gaan ieder in op één van de vijf DCC sporen en de zesde groep gaat in op de vraag hoe de DCC als platform kan voortbestaan.

[Notities van de sessie 'DCC als platform'](#)

TOAST OP LEVEN IN DE DELTA!

Aan het slot van de bijeenkomst deelt kernteamlid Bert Flach (Rijkswaterstaat) de oproep die aan zijn tafel naar voren kwam: Laten we vooral ook de burger erbij betrekken. Vervolgens sluit Arjan Keuzenkamp (Van Oord) deze 4^e bijeenkomst af. Hij is blij om te zien dat een grote groep er vandaag weer is en dat is goed om te zien. De neiging is om sneller te willen dan het af en toe gaat. Hij merkt in de groep veel energie en hij is trots op wat er tot nu toe neergezet is. De gezamenlijke toast vormt de symbolische afsluiting van deze eerste fase van de DCC en luidt het begin in van het vervolg.

Met de muziek van de [DCC tunes](#) op de achtergrond praten de deelnemers nog lang en geanimeerd met elkaar na.*

Voor wie het eerdere traject gemist heeft, legt onderstaande video nog eens uit wat de Dutch Coastline Challenge inhoudt.

* VIJF SPOREN VOOR DE TOEKOMST

1. Concretiseren ambitieniveau (MEERWAARDE/DUURZAAM)
2. Concreet wijzigen huidige uitvragen voor duurzaamheid in kustlijnzorg (DUURZAAM)
3. Programma "Innovatie Kustlijnzorg" (IKZ) (INNOVATIEF EN TOONAANGEVEND/MEERWAARDE)
4. Samenwerkingsvormen (KENNISEFFECTIEF/MEERWAARDE)
5. Lange termijn ontwikkeling (DUURZAAM/INNOVATIEF EN TOONAANGEVEND)

